

Dkt. John Oswalt , Kutoka, Kipindi cha 12, Kutoka 23-24

© 2024 John Oswalt na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. John Oswalt katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Kutoka. Hii ni kipindi cha 12, Kutoka 23-24.

Tunaposubiri, hebu tupitie kidogo. Hebu tuangalie nyenzo tulizozungumzia wiki iliyopita. Je, kuna bahati? Umeelewa? Sawa. Sawa. Samahani? Hapana. Wapo. Unaweza kuwachukua wakati wa kuondoka. Vizuri. Asante sana, Ben. Tulianza kuzungumza kuhusu watumishi wa Kiebrania.

Hiyo ilikuwa katika 21:1 hadi 11. Kisha tukazungumzia kuhusu majeraha ya kibinafsi. Hiyo ni katika 21:12 hadi 27.

Na kisha aina ya kipindi kidogo cha kuvutia. Jeraha kutoka kwa mnyama kupitia uzembe. Hili hasa ni jambo la kuua ng'ombe kwa kuuma.

Baadhi ya Biblia zenye vichwa vya habari zitaweka hivi, na hiyo ni 21:28 hadi 32. Baadhi ya Biblia zenye vichwa vya habari zitaweka sehemu hii yenye nambari 2 hapa. Wengine wataweka na nambari 4, ambayo ni mali ya kibinafsi.

Kwa sababu hiyo inaanza kuzungumzia wanyama na wanyama wa watu wengine. Ikiwa ng'ombe wangu atampiga ng'ombe wako kwa nguvu na kitu kama hicho. Kwa hivyo aina ya mpito ya kuvutia hapo.

Hiyo ni 21, 33 hadi 22, 15. Na kisha sehemu ya tano ni uwajibikaji wa kijamii. Na hiyo inaenea katika sura yetu ya usiku wa leo, 22, 16 hadi 23, 9. Na tutaishia hapo kwa sababu tutazungumzia nyenzo nyingine baadaye.

Kwa hivyo, huo ndio mpangilio wa masharti ya agano. Na tutazungumzia umuhimu wa hilo katika muda mfupi tunapoendelea. Kwa hivyo, 23:1 hadi 9. Sheria hizi zina uhusiano gani hasa? Ni wazi, kama tulivyosema, inafaa katika sehemu hii kubwa.

Lakini sheria hizi, 23:1 hadi 9, zina uhusiano zaidi kidogo kuliko kichwa cha habari cha jumla tulicho nacho hapa. Naam, sheria hizi zina uhusiano gani? Haki, mahusiano ya mtu mmoja na mwingine, kutoa ushahidi wa uongo. Je, tunaweza kuwa na uwazi zaidi ya huo? Mambo ambayo wanafanana.

Zote ni amri. Zinahusu upotoshaji wa haki. Usisambaze ripoti za uongo.

Usimsaidie mtu mwenye hatia kwa kuwa shahidi wa uovu. Usimfuate umati katika kutenda mabaya. Unapotoa ushahidi katika kesi, usipotoshe haki kwa kuunga mkono umati.

Usimpendelee mtu maskini katika kesi yake. Ukikutana na ng'ombe au punda wa adui yako akipotea, hakikisha unamrudisha. Sasa , hiyo inaifanya hatua kidogo zaidi ya upotoshaji wa haki.

Tunazungumzia nini hapa? Kwa adui yako. Ukikutana na ng'ombe au punda wa adui yako akipotea, hakikisha unamrudisha. Ukimwona punda wa mtu anayekuchukia akianguka chini ya mzigo wake, usimuache hapo.

Hakikisha unawasaidia katika hilo. Kwa hivyo, hatuzungumzii kuhusu upotoshaji wa haki sasa. Tunazungumzia kuhusu kumtendea haki adui yako, mtu anayekuchukia.

Je, hatuoni mwanzo wa kanuni ya dhahabu? Hakika, tunaona. Hakika, tunaona. Ndiyo.

Ndiyo. Usiwanyime haki watu wako maskini katika kesi zao. Sasa unganisha hilo na mstari wa 3. Mstari wa 3 unasema hupaswi kufanya nini? Usionyeshe upendeleo kwa maskini.

Mstari wa 6: usimnyime maskini haki yake. Kwa hivyo, inazungumzia haki kali. Usihusike na shtaka la uongo.

Usimwue mtu asiye na hatia au mwaminifu. Sitamsamehe mwenye hatia. Usikubali rushwa.

Kwa maana rushwa huwapofusha macho wale wanaoona na kupotosha maneno ya wasio na hatia. Msimdhulumu mgeni. Ninyi wenyewe mnajua jinsi ilivyo kuwa mgeni kwa sababu mlikuwa wageni huko Misri.

Kwa hivyo, kuna maana ambayo, tunapoendelea kutoka hapa, tunahitimisha kwa njia hiyo hiyo katika 23.9. Usiwadhulumu watumishi wako kwa sababu ulikuwa mtumwa. Usimdhulumu mgeni kwa sababu wewe ni mgeni. Na tena, ni kanuni ya dhahabu kidogo.

Unajua ulichotendewa? Usifanye hivyo kwa watu wengine ambao hawastahili hilo. Na kuna hisia ya harakati tunapokaribia mwisho wa kipindi hiki tukisisitiza kutopotosha haki. Tenda haki.

Usipotoshe. Ninakimbia. Sawa, kwa hivyo nilisema wiki mbili zilizopita, nadhani.

Hizi ndizo mifano ambayo Amri Kumi ndizo kanuni. Hizi ni Amri Kumi zipi, ingawa? Zote? Hiyo ni kweli. Hiyo ni kweli.

Hizi ni mifano ya sita za mwisho. Waheshimu baba yako na mama yako. Usiibe. Usiseme uongo. Usiue. Usizini.

Usitamani mali za jirani yako. Kwa hivyo tena, kuna msisitizo mkubwa upande huo wa jambo. Unaonyesha kwamba uko katika agano na Yahweh kwa sababu ya jinsi unavyowatendea watu wengine.

Kwa maana halisi, Yesu anasema jambo hili lile, lakini kwa njia fupi zaidi na chanya. Yohana 13:35. Kwa hili, watu wote watajua ya kuwa ninyi mmekuwa wanafunzi wangu, mkiwa na upendo ninyi kwa ninyi.

Mimi huvutiwa na hilo kila wakati. Unajua, kwa hili, watu wote watajua nyinyi ni wanafunzi wangu. Unaenda kanisani wakati wote.

Kwa hili, watu wote watajua kwamba ninyi ni wanafunzi wangu. Mnanena kwa lugha. Kwa hili, watu wote watajua kwamba ninyi ni wanafunzi wangu.

Una nidhamu kweli kweli. Sasa, hiyo haimaanishi kwamba hatuna amri za aina hiyo ya tabia kwingineko katika maandiko, lakini hoja hiyo anayosema ni jinsi unavyowatendea watu wengine itakuwa ushahidi dhahiri kwamba wewe ni wangu. Hilo ni rahisi sana kulizungumzia.

Si rahisi kufanya hivyo. Na hivi ndivyo John Wesley anavyomaanisha anaposema hakuna utakatifu isipokuwa utakatifu wa kijamii. Huo ni utakatifu unaoishi katika mawasiliano ya kijamii.

Ni muhimu sana kwamba mifano mingi kati ya hii imetolewa kwa upande huo wa jukumu la agano. Nami nasema tena kile nilichosema mara kadhaa hapo awali na nitasema mara kadhaa tena. Sio kwamba Mungu anasema, sasa tazama, mimi ndiye mfalme, ninyi ni watumwa, na nasema fanyeni hivi.

Hapana, hii ni katika muktadha wa agano. Uko katika agano nami. Mimi niko katika agano nawe.

Unaonyeshaje uhusiano wako kwangu? Unauonyesha hadi sasa kuhusiana na wengine. Sawa, kuna chochote zaidi hapo kwenye 23:1-9? Sawa, hebu tuendelee na 23:10-19. Hizi zinahusu nini? Kushika Sabato sikukuu tatu kuu. Sawa, hizi sasa zinahusu ibada.

Hizi ni kuhusu; ikiwa hii inahusu uhusiano na wengine, hii sasa inahusu uhusiano na Mungu. Tuanze kwa kuangalia mistari ya 10-12. Kwa miaka sita, unapaswa kupanda mashamba yako na kuvuna mazao.

Katika mwaka wa saba, acha ardhi ipumzike bila kulimwa na kutumiwa, ili maskini miongoni mwa watu wako wapate chakula kutoka humo, na wanyama wa porini waweze kula kilichobaki.

Fanya vivyo hivyo na shamba lako la mizabibu na shamba lako la mizeituni. Fanya kazi yako siku sita, lakini siku ya saba usifanye kazi, ili ng'ombe wako na punda wako wapumzike ili mtumwa aliyezaliwa nyumbani mwako na mgeni anayeishi kati yako wapate kuburudika. Kwa nini tunaadhimisha mwaka wa sabato na Sabato kulingana na kifungu hiki? Ndiyo, lakini ni nani hasa? Ardhi na mavuno.

Ndiyo, ndiyo. Kuna, inavutia, Sabato inazungumziwa tena na tena katika Pentateuki, Kutoka, Mambo ya Walawi, Hesabu, Kumbukumbu la Torati. Na inavutia kuona uhalali mbalimbali wa Sabato unaotolewa.

Lakini hapa, hasa, kuna maana hii ambayo tunapata hata hapa muunganisho. Ibada yetu kwa Mungu ina athari kwa wengine. Kwa sababu tunamwabudu Yeye katika mwaka wa sabato, maskini wanaweza kupata chakula kutoka humo.

Kwa sababu tunamwabudu Bwana siku ya Sabato, ng'ombe na punda wanaweza kupumzika. Haisemi chochote kuhusu mapumziko yetu. Inasema wanyama wanapata nafasi ya kupumzika ili mtumwa aliyezaliwa nyumbani kwako na mgeni anayeishi kati yako wapate kuburudishwa.

Kwa hivyo hata hapa, kuna kipengele hiki cha uwajibikaji wa kijamii, cha muunganisho kati ya hizo mbili. Simwabudu Mungu kwa ajili yangu mwenyewe. Simabudu Mungu nikiwa peke yangu.

Ninamwabudu Mungu kwa sababu ya athari kwa wengine. Na ndiyo maana katika Isaya 58, Isaya anawakemea tu kwa kufunga kwao kwa sababu kufunga kwao ni kwa ajili yao wenyewe.

Na wanapofunga, kwa sababu wanafunga, wana njaa, na wana hasira fupi sana, na wanawapiga watumishi wao. Na Isaya anasema ukitaka kuacha kufanya jambo fulani, acha kuwapiga watumishi wako, na kula. Kwa hivyo tena, je, ibada hii ni yangu, au kwa kweli, angalau ina faida zilizobaki kwa wengine wanaonizunguka? Kwa hivyo, nadhani hiyo ni muhimu sana kwa jinsi ilivyoelezwa hapa.

Sasa, basi, angalia mstari wa 13. Hii inafanya nini hapa kati ya amri za Sabato katika 10 hadi 12 na sikukuu katika 14 hadi 19? Kuna nini kinaendelea hapo? Kwa nini

mstari huu umekwama hapa? Kuwa mwangalifu kufanya kila kitu nilichokuambia. Msiitane majina ya miungu mingine.

Msiyaache yasikike midomoni mwenu. Hilo linafanya nini hapa? Sawa. Sawa, nadhani hilo ni sahihi kabisa.

Kuna hisia kwamba hii ni hasi ya chanya. Niabuduni kwa njia hizi. Sikukuu za Sabato hazipotoshwi, na kuabudu miungu mingine kwa njia zao wenyewe.

Kwa hivyo, ninajaribu kila mara kushawishi hili. Hei, ibada ni ibada, sivyo? Kuna njia elfu za kwenda mbinguni. Mungu mmoja ni mzuri kama mwingine.

Hapana. Sio katika agano hili. Sio katika agano hili.

Usiabudu miungu mingine yoyote. Kama nilivyosema tulipokuwa tukizungumzia hilo kwa Amri Kumi, hiyo ni mbinu ya kufundisha. Hakuna miungu mingine.

Ukiteleza na kuanza kuabudu mmoja hapa na mwingine pale, utapoteza lengo lote na kusahau kwamba kuna Mungu mmoja tu. Kwa hivyo msukumo huo hapo ni muhimu. Nadhani kuna kipengele kingine muhimu ambacho tutazungumzia na hawa wanaofuata sasa.

14 hadi 19. Mara tatu kwa mwaka. Nadhani tumezungumzia hili hapo awali, lakini kama nilivyosema hapo awali, kurudiarudia ndiyo roho ya elimu.

Umeelewa hilo. Kurudiarudia ni roho ya elimu. Ikiwa hukunisikia, kurudiarudia ni roho ya elimu.

Ya kwanza kati ya tatu ni Pasaka. Ya pili kati ya tatu ni Pentekoste. Na ya tatu kati ya tatu itaitwa baadaye kwenye Vibanda.

Hapa inaitwa Sikukuu ya Kusanyiko. Sasa tunajua kwamba matukio haya mawili hutokea wakati mmoja na sherehe za kipagani. Na karibu bila shaka, hilo ni kwa makusudi.

Hii hutokea yapata Aprili 1. Kama nilivyokuambia hapo awali, kalenda ya Kiebrania ilikuwa kalenda ya mwezi. Kwa hivyo, ilikuwa na mwelekeo wa kusogea kulingana na mfumo wa jua.

Na kila baada ya miaka mitatu, kwa wastani, walilazimika kuongeza mwezi. Mara tatu katika miaka 19 ili kuifanikisha. Kwa hivyo ndiyo maana sherehe hizi hubadilika.

Na ndiyo maana Pasaka inasonga mbele. Kwa hivyo huu ni mwanzo wa mavuno. Kwa upande wa mwaka wa mavuno, ni mwaka mpya.

Kuna miaka miwili mipya katika kalenda ya kale ya Mashariki ya Karibu. Huu na kisha mwingine. Hii hutokea kabla ya mavuno ya shayiri kuanza.

Hili hutokea siku 50 baadaye, takriban, na tena, takwimu za pande zote, Juni 1. Na najua hiyo ni siku 60. Hili hutokea kati ya mavuno ya shayiri na mavuno ya ngano.

Shayiri imekamilika. Ngano inaanza. Kisha una mazao mengine mbalimbali ambayo hukusanywa mwaka mzima.

Tini za mwanzo zimefika. Baadaye, una mavuno ya pili ya tini. Hatimaye, una zeituni na, hatimaye, zabibu.

Sikukuu hii hutokea yapata Oktoba 1. Na huu ni mwaka mwingine mpya, mwisho wa mavuno. Unajiandaa sasa kulima na kupanda, na kadhalika na kadhalika.

Kulingana na utamaduni uliokuwa sehemu yake na mwaka mpya uliusherehekea. Huu, kama nilivyosema, ni mizeituni na zabibu. Katika huu, wapagani wanafanya mazoezi ya ushindi wa miungu dhidi ya mnyama huyo mwenye machafuko.

Wamemshinda na wameueneza mwili wake kuwa dunia na labda mbingu. Na hili linatokea wakati wote, bila shaka. Na kwa kusema hadithi, unaunganisha hilo na kuhakikisha kwamba machafuko hayatawala tena mwaka huu.

Bila shaka, Waebrania wanasherehekea ushindi wa Mungu dhidi ya malaika wa mauti kwa sababu ya damu ya mwana-kondoo. Wapagani wanasherehekea tukio la kizushi. Waebrania wanasherehekea tukio la kihistoria.

Mungu amegawanya wakati na nafasi mara moja kwa wote. Nasi haturudii tena, bali tunakumbuka. Sasa, watu wengi katika wakati wa Kristo, Wayahudi kutoka kote ulimwenguni wangeweka akiba kwa ajili ya safari ya kwenda Yerusalemu.

Mara nyingi wangechanganya hizi mbili, ili kipindi hiki cha muda, kati ya takriban Aprili 1 na Juni 1, jiji la Yerusalemu lingekuwa limejaa watu—mara kumi ya idadi ya watu wake wa kawaida.

Unapokusanya makundi ya aina hiyo, una uwezekano wa ghasia. Na hilo lilikuwa jambo la kawaida sana, kwamba kungekuwa na ghasia wakati huu. Ndiyo maana Pilato alikuwa Yerusalemu badala ya Kaisaria, ambapo ndipo mji wake mkuu ulipo.

Kwa kawaida hakugusa Yerusalemu—kundi la Wayahudi wazimu. Wasahau.

Nitaishi katika jiji la Kaisaria la Kirumi kwenye pwani. Ni vizuri zaidi kuliko Yerusalemu. Lakini yuko hapa kwa sababu anahitaji kuwa mahali pake.

Ghasia inayofuata inazuka. Na, bila shaka, ndivyo ilivyotokea. Mlikuwa na ghasia na mkamsulubisha mtu huyu kutoka Nazareti.

Lakini mara nyingi ndivyo ilivyo. Pale ambapo una pesa za kutosha kwenda Yerusalemu mara moja katika maisha yako, na hii ndiyo. Vibanda, katika Kumbukumbu la Torati, maelezo, sawa, ninapaswa kuunga mkono na kusema, wapagani katika hatua hii wanataka kuhakikisha kwamba mungu wa mimea anayekufa ana mazishi mazuri sana.

Kwa hivyo, atarudi majira ya kuchipua yajayo na hataingia kwenye ulimwengu wa kuzimu. Kwa hivyo, unafanya mambo yote muhimu ili kuhakikisha kwamba mungu wa mimea anajua unajuta sana kwamba anaondoka. Kwa hivyo, unalia, unajikata, unapitia mila zote za kuomboleza ili kuhakikisha kwamba anaelewa.

Pamoja na hili, hata hivyo, unasherehekea pia mwisho wa mavuno na divai mpya. Na kwa hivyo, hii pia, miongoni mwa Wagiriki, ni sikukuu ya Bacchus. Bila shaka, Bacchus ni mungu wa pombe.

Kwa hivyo, humlii tu mungu aliyekufa, bali pia unashiriki katika sherehe za ngono ili kuhakikisha kwamba kuna maisha mapya kwa mwaka ujao. Waebrania wanatakiwa kutumia wiki hii wakiishi katika vibanda nje mashambani mwao, wakikumbuka kwamba wazazi wao walitumia miaka 40 katika vibanda kwa sababu ya dhambi zao. Haya yote yanaisha na siku ya upatanisho, wakati Waebrania, kama majirani zao wapagani, wanalia.

Lakini hawamlilii mungu wa mimea aliyekufa. Wanalia kwa ajili ya dhambi zisizo za kukusudia walizotenda mwaka jana. Kwa hivyo, sherehe hizi, kwa hakika, hizi mbili, labda hii pia, zimepangwa kimakusudi dhidi ya sherehe za kipagani.

Kwa hivyo, watu wanaposema, Pasaka, Mungu wangu, kwa nini tunasherehekea Pasaka tunaposherehekea? Naam, ni kwa sababu ya Warumi na sikukuu yao ya Mwaka Mpya. Ndiyo. Kwa nini tunasherehekea Krismasi tunaposherehekea? Labda Yesu hakuzaliwa Desemba 25.

Hapo ndipo Warumi waliposherehekea Saturnalia yao, sikukuu ya katikati ya majira ya baridi kali. Naam. Kwa hivyo kuna sababu nzuri kwa nini sikukuu za Kikristo zinapaswa kuwa wakati ambapo, kama vile hili lilivyofanyika, ni kitu cha kusimama mbele ya mambo haya mazuri na ya kuisimua ambayo wapagani walikuwa wakifanya.

Kusimama mbele ya uso na kusema, hapana, hapana, hatudanganyi ulimwengu ili ufanye tunavyotaka. Tunakumbuka kile ambacho Mungu ametufanyia na kile

ambacho tunapaswa kufanya kwa kumjibu. Kwa hivyo, sherehe hizi tatu zipo kwa sababu hiyo maalum.

Ndiyo. Hili linaweza kuwa nje ya mada na kusababisha utafiti mwingine au kitu kama hicho, lakini nataka tu kuuliza, huenda lisifae kufuatia, lakini Biblia yangu inatoa maelezo hapa kwamba ni wanaume pekee walioruhusiwa kushiriki katika hili. Naam, ndiyo.

Tena, hekalu, hema la kukutania ambalo tutazungumzia wiki ijayo, lakini hekalu lilikuwa limepangwa. Huu ulikuwa ua wa Mataifa. Mataifa wangeweza kwenda huko, na kulikuwa na ukuta kuzunguka hapa wenye maandishi. Mataifa yoyote anayepita hapa anawajibika kwa kifo chake mwenyewe.

Kisha una mahakama ya wanawake. Kwa hivyo wanawake wa Kiyahudi waliruhusiwa pale ambapo watu wa Mataifa hawakuwapo. Kisha una mahakama ya wanaume, ni wanaume Wayahudi pekee walioruhusiwa pale na mahakama ya makuhani.

Kwa hivyo, wanawake walialikwa kushiriki katika sherehe za jumla. Na ndiyo maana Mariamu alikuja na Yusufu kwa ajili ya Pasaka, jambo kama hilo. Lakini kuhusu kushiriki katika sehemu fulani ya ibada, uko sahihi; ilikuwa wanaume.

Nadhani mimi ni nani, katika Kutoka huku, Mungu anawaumba watu wake, lakini hapa ndipo tofauti iliyo wazi kabisa inaonekana kuwa katika kuwathamini wanaume na wanawake. Hekima ya Mungu ni ipi hapa? Kwa sababu hiyo inapita njia yote na haipatikani hadi Kristo. Ndiyo, na wengine wangesema haikupatikana wakati huo.

Naam, tena, unashughulika na utamaduni kama ulivyosimama. Inashangaza kwamba Paulo atasema mwanamke hapaswi kuvaa nywele zake legevu. Kwa nini isiwe hivyo? Naam, kwa sababu katika utamaduni wa Kirumi, makahaba pekee ndio waliokuwa na nywele legevu.

Kwa hivyo hatutaki kutuma ujumbe usio sahihi. Hatutaki kukera watu ambao watazuia uelewano. Kwa hivyo, vivyo hivyo, wanawake hawangehusika, katika dini ya kipagani, katika njia hizi.

Sasa, una makuhani wa kike waliohusika, lakini wanawake wa kawaida hawakuhusika. Kwa hivyo, ni sehemu ya wakati badala ya aina fulani ya kauli maalum. Kwa njia nyingi, na nadhani kanuni hapa, si tu katika mfano huu, lakini katika zingine nyingi, sio katika kulinganisha na kiwango fulani kamili mwishoni, lakini kusema, walisimama wapi kuhusiana na kila kitu kinachowazunguka? Katika suala hili, kwa njia nyingi, Agano la Kale liko mbele katika suala la uhuru na haki ambazo linawapa wanawake.

Ili mwanamume akikataa kumpa mwanamke haki zake za kumkomboa kutoka umaskini, anaweza kumtemea mate usoni. Hiyo ni haki nzuri na muhimu aliyonayo katika hali hizo. Kwa hivyo, kwa maana hiyo, ni sawa kabisa, lakini uko sahihi.

Katika hatua hii ya mchezo, wanawake hakika hawapewi kiwango chochote cha usawa. Inamaanisha kwamba kuanzia sasa katika jamii hii, jamaa huyu atakuwa ndiye mtu aliyetemewa mate usoni. Kwa maisha yake yote, atajulikana kama mtu aliyekataa kumpa mwanamke haki zake.

Daktari. Kuna tofauti ya utendaji. Ikilinganishwa na talaka.

Loo, loo, loo. Naam, sijasikia hilo. Sijui hasa hilo litatoka wapi.

Lakini ndiyo, ana haki hizi. Ana haki ya kukombolewa. Ana haki ya kumzalia mumewe watoto, ambaye amefariki.

Ana haki kwa shemeji yake. Siku zote haionekani kama haki kubwa sana, lakini hata hivyo. Ana haki ya kumzalia mumewe watoto na haki hiyo haiwezi kuchukuliwa kutoka kwake.

Sawa, hebu tuendeleo hapa. Kwa hivyo, unaona mstari wa 15. Fanya hivi kwa wakati uliowekwa katika mwezi wa Aviv.

Kwa maana katika mwezi huo, ulitoka Misri. Kisha katika tarehe 18 na 19, una mambo machache maalum. Usitoe damu pamoja na kitu chochote chenye chachu.

Na kama tulivyosema hapo awali, chachu ni ishara ya dhambi. Kwa uwezo wake wa kuoza na kukuza kuoza. Mafuta hayapaswi kuwekwa hadi asubuhi.

Hili hunivutia kila wakati kwa sababu katika tamaduni nyingi, mafuta huchukuliwa kuwa kitamu. Na Waisraeli hawaruhusiwi kula mafuta. Lazima yateketezwe juu ya madhabahu.

Mafuta ni ya Mungu. Na tena, nadhani hii ndiyo sehemu ya thamani zaidi ya mnyama. Sitasahau kamwe uzoefu nilioupata huko Romania.

Nilipokuwa nikihubiri kanisani jioni katika kijiji kimoja, nilikwenda kwenye nyumba niliyokuwa nikiishi. Na mwanamke mwenye nyumba akanikuta mlangoni akiwa amevaa mavazi yake ya Kiromania.

Koti lililopambwa vizuri, sketi, na kofia ya kichwani. Na mikononi mwake alikuwa na sinia. Na kwenye sinia kulikuwa na vipande vya vitu vyeupe vilivyojaa vipande vya rangi nyeupe.

Nami nikawaza, jamani, jamani, si mzuri hivyo. Amenikuta na peremende. Kwa hivyo nikachukua kipande.

Baridi, mafuta safi. Mafuta ya nguruwe. Unapenda? Unapenda?

Mwingine, mwingine. Na alikuwa akinipa kilicho bora zaidi. Kwa hivyo hii hapa.

Huachi mafuta. Unayachoma. Ndiyo.

Katika tamaduni za kusini, ungeenda kuwatembelea, nao wangekata vipande vya mafuta na kuvikabidhi. Na kila mtu angetafuna mafuta. Ilionekana kuwa kitamu sana.

Ndiyo. Lard pia ni yake. Kwa kila mmoja wao.

Lakini mafuta ni ya Mungu. Kila sehemu ya mafuta ni yake. Kumekuwa na majadiliano mengi kuhusu hili la mwisho.

Usimpike mwana-mbuzi katika maziwa ya mama yake. Ameunganishwa tena na tena, mara tatu tofauti, kwa maelekezo ya ibada. Na, na kuna uwezekano fulani kwamba hii ilikuwa ni sifa ya ibada ya kipagani.

Na pengine hiyo ndiyo nadhani bora zaidi kuhusu kinachoendelea hapa. Kwamba wapagani hufanya hivi. Usifanye hivyo.

Sawa. Sasa basi. Ikiwa mstari wa 21, mstari mmoja hadi 23, 19 ni masharti kwa watu walio katika agano.

23:20 hadi 33 ni nini? Ndiyo. Katika agano hili, nataka ufanye hivi na hivi na hivi. Na kama malipo, nitafanya hivi na hivi na hivi.

Ni nini hasa ambacho Mungu anaapa kufanya katika masharti haya? Sawa. Ushirika. Mm-hmm.

Mm-hmm. Nini kingine? Ulinzi. Mm-hmm.

Na nini kingine? Ulinzi ndio ninaofikiria. Anaahidi kufanya nini? Hiyo ni kweli. Anaahidi kuwapeleka katika nchi.

Utashika upande wako wa agano nami nitakuwa upande wangu. Nitakupa ushirika nami. Nitakupa ulinzi dhidi ya adui zako, nami nitakupeleka katika nchi hiyo.

Sasa, unafikiri kwa nini mambo hayo mahususi? Hilo ndilo lilikuwa jambo lake kubwa. Anataka kuyaweka. Hiyo ni kweli.

Hiyo ni kweli. Na anaahidi kwamba atawahifadhi. Atawahifadhi.

Kama watajiepusha na ibada ya sanamu, atawalinda kutokana na mataifa na nguvu za mapepo ambazo zinaweza kuwa zinahusika. Hata hivyo, anaendelea kutoa baadhi ya masharti. 21.

Usimwasi. Hatakusamehe uasi wako. Na katika yote, tuna Bwana na malaika wa Bwana.

Na tumezungumza kidogo hapo awali kuhusu kinachoendelea huko. Na huenda ikawa kwamba malaika wa Bwana ni kitu kama roho ya Mungu kwa maana kwamba huu ni uwakilishi wa Mungu katika ulimwengu huu. Kwa kweli tuna uelewa mdogo sana jinsi Utatu unavyofanya kazi pamoja na kufanya kazi pamoja.

Lakini hii ndiyo ingekuwa njia yangu bora zaidi ya kuelewa, kwamba malaika wa Bwana ni sawa na roho ya Bwana. Tena, rudi kwenye mstari wa 21 hapo. Usimwasi.

Hatakusamehe uasi wako. Uasi, bila shaka, unazungumzia dhambi ya kukusudia. Na hili ndilo wazo kwamba nitafanya ninachotaka.

Na nitakapomaliza, nitamwomba Mungu anisamehe. Na Musa anasema na Yoshua anasema baada ya hapo, usitegemee hilo. Usitende dhambi bila kuadhibiwa, ukitarajia Mungu akusamehe.

Hatafanya hivyo. Sasa, angalia mstari wa 29. Anasema nitawafukuza Wahivi, Wakanaani, na Wahiti.

Sitawafukuza katika mwaka mmoja, kwa sababu nchi itakuwa ukiwa, na wanyama wa porini watakuwa wengi mno kwako. Nitawafukuza kidogo kidogo mbele yako, hata utakapoozeka vya kutosha kuimiliki nchi. Tunapoangalia ushindi, tunaona mambo matatu au manne yakichangia haya yote.

Hatuna aina ya ushindi wa Vita vya Pili vya Dunia ambapo jeshi linalovamia linapita katika nchi nzima, na mbele kuna adui, na nyuma kuna eneo linalovamiwa. Kile tulichonacho katika ushindi wa nchi hiyo ni kama operesheni ya msituni. Na hii inaonyesha hilo.

Haitakuwa ni utekaji nyara mkubwa tu. Itakuwa ni kuteka miji muhimu, kuteka njia panda, kukamata njia za mawasiliano, kitu kama hicho. Na itakuwa suala la muda.

Wanaakiolojia leo, wanaakiolojia wenye shaka mara nyingi husema, hakuna ushahidi wa ushindi. Ni ushahidi wa aina gani ambao kundi la waasi linatuachia? Sio sana, sio sana. Na hiyo ndiyo aina ya kitu kinachodokezwa hapa.

Huu utakuwa mchakato. Utakuwa kidogo kidogo. Hautakuwa kishindo kikubwa.

Itakuwa mchakato. Sasa, bila shaka, mstari wa 31 unawapa Waarabu kiungulia— mipaka yenu kuanzia Bahari Nyekundu hadi Mediterania, kuanzia jangwa hadi Frati.

Sasa, hiyo ni aina ya kitu cha mlalo, kwa hivyo kutoka Bahari Nyekundu chini hapa hadi Mediterania na kutoka jangwani hadi Frati na yote hayo. Na, bila shaka, leo Syria iko hapa.

Nao wanasoma hili na kusema, tunajua Wayahudi wanachotafuta. Na Waisraeli wanaweza kusema, hapana, hapana, tumeridhika na kile tulicho nacho. Na Waarabu wanasema, tunaweza kusoma Biblia yako.

Kwa hivyo, nadhani tunazungumzia hapa kuhusu Ufalme wa Sulemani na si lazima tuwe na aina fulani ya kitu cha milele. Hilo hutolewa milele. Lakini hata hivyo, aina hii ya kitu husababisha maumivu makali.

Angalia inaishia wapi. Mistari ya 32 na 33. Pale pale ilipoanzia mwishoni mwa sura ya 20.

Sasa, tena, tunasema, ana wasiwasi kuhusu hili. Na jibu ni ndiyo. Watu hawa wamezungukwa na wapagani.

Dunia nzima inaamini kwamba dunia hii ni Mungu na hakuna kingine. Na Mungu anasema hilo si sahihi. Ni kosa kuanzia juu hadi chini.

Hilo ndilo wazo la kipagani. Ulimwengu huu, mwanadamu, asili, na uungu, vyote vimechanganyikana pamoja. Ulimwengu huu wa kisaikolojia na kimwili ni Mungu.

Huyo ni Mungu. Huyo ni Mungu. Na huyu ni Mungu.

Huo ndio ulimwengu wanamoishi. Na Mungu anasema hilo si sahihi. Si sahihi.

Mungu si ulimwengu huu. Mungu, ukitaka, ana ulimwengu huu. Na kuna mpaka mgumu na wa haraka kati yetu na yeye.

Tukijaribu kujifanya kuwa Mungu, itashindwa kila wakati. Na kwa njia hiyo hiyo, kuna mpaka mgumu na wa haraka kati ya ubinadamu na asili. Usifanye mapenzi na ng'ombe.

Yeye si mpangilio uleule wa kuwa kama wewe ulivyo. Mtazamo huu unasema, ndiyo, labda unapaswa kuwa nao katika mawasiliano ya kitamaduni. Ili tu kuweka wazi, hakuna mipaka kati yako na asili.

Hakika. Ndiyo. Na hakuna mipaka kati ya mwanaume na mwanaume.

Hakuna mipaka kati ya baba na binti. Hakuna mipaka inayozunguka ndoa. Hakuna mipaka.

Ukiruhusu mipaka, jambo hili halitafanya kazi. Huna haja ya kuangalia mbali sana katika jamii yetu ili kuona jambo hilo likitokea. Hakuna mipaka.

Ninaweza kufanya nipendavyo. Nina udhibiti. Na isipokuwa nitumie nguvu zangu, nitaendelea kupuuzwa.

Kwa hivyo, Mungu anasema tena na tena, usichanganye na hili. Usijihusishe nalo. Ni makosa.

Kwa sababu anaanzisha uelewa mpya kabisa wa uhalisia. Bila shaka, kuna miungu mingi. Angalia ulimwengu.

Hapana, kuna Mungu mmoja. Mungu ndiye ulimwengu. Hapana, Mungu si ulimwengu.

Huwezi kumfanya kwa mfano wa kitu chochote katika ulimwengu huu, na kadhalika. Sawa. Sura ya 24.

Dakika saba. Sawa. Sasa tunakaribia kutiwa muhuri kwa agano.

Na tuna mambo kadhaa ya kuvutia yanayotokea. Kwanza kabisa, tuna utangulizi katika mstari wa 1 na wa 2. Bwana akamwambia Musa, njooni juu kwa Bwana, wewe na Haruni, Nate, Evan, pamoja na wazee 70 wa Israeli.

Mtaabudu kwa mbali. Musa peke yake ndiye atakayemkaribia Bwana. Wengine lazima waje, wasikaribie, na watu wasije pamoja naye.

Hilo ndilo linalotokea baadaye. Hilo ndilo linalotokea katika mistari ya 12 na inayofuata. Na wasomi wanajadili kwa nini linaanzishwa hapa katika mistari hii miwili.

Na hakuna makubaliano yoyote kuhusu jibu hilo. Ningependekeza kwamba ni kama ninavyosema, ni utangulizi tu. Hapa ndipo tunapoelekea.

Tunaelekea kwenye mawasiliano haya ya ana kwa ana ya watu katika wawakilishi wao na Mungu. Sawa. Kwa hivyo, nambari moja, Musa anakariri agano.

Na anapata makubaliano. Ndiyo, tutafanya hivi. Kisha, anasimamisha nguzo 12.

Kisha akatoa dhabihu ng'ombe 12. Kisha anasoma agano kutoka katika kitabu alichokiandika. Na tena, watu wanakubali.

Kisha, oh, samahani, niliacha moja, samahani. Kama unaandika, lazima utumie kifutio chako. Alinyunyiza nusu ya damu kwenye madhabahu.

Alisoma agano na watu wakakubali. Na akawanyunyizia nusu nyingine watu. Sasa, nini kinaendelea hapa? Anafuata utaratibu wa kutia muhuri agano ambalo lilijulikana, tena, katika ulimwengu wa kale.

Makubaliano ya awali. Kama hutakubaliana na hili, hatutapitia mengine yote. Kwa hivyo, haya ni makubaliano ya awali.

Ndiyo, ndiyo, tutafanya hivi. Katika maagano ya kipagani, mikataba ya kisiasa, hapa ndipo miungu inapotajwa kama mashahidi. Naam, huwezi kufanya hivyo ikiwa kuna Mungu mmoja tu.

Kwa hivyo, una nini? Una alama za kihistoria. Hapa ndipo hatuzungumzii kitu chenye umuhimu wa kizushi katika Never Never Land. Tunazungumzia kitu kilichofanyika mahali pamoja, kwa wakati mmoja, ambacho kina umuhimu katika wakati wote.

Kwa hivyo, hizi hapa, nguzo 12 zinazoshuhudia, ndio, kitu kilitokea hapa. Ninapenda kufikiria Baba akimpakia punda wa familia kwa ajili ya likizo ya kiangazi. Na Aby mdogo anasema, hei, Baba, tunaenda wapi? Tutaenda kwenye Bendera Sita Juu ya Yerusalemu? Hapana, hapana, mwanangu, nina jambo lingine akilini.

Baba, hatufanyi likizo nyingine ya kihistoria, sivyo? Ndiyo, mwanangu, kuna kitu nataka uone. Wapi, Baba? Katika Bonde la Yordani? Makomamanga yote hayo na miti ya machungwa viko wapi? Hapana, kwa kweli, viko katika Jangwa la Sinai. Jangwa la Sinai? Ndiyo, nataka uone mawe 12.

Sisi ni nani? Sisi ni watu ambao Mungu Mwenyezi aliingia nao agano mara moja na kwa wote na kutufanya watu tofauti milele. Unahitaji kuona hilo, mwanangu. Kwa hivyo, hawa ndio mashahidi.

Damu nyingi katika fahali 12. Nusu ya damu huenda kwenye madhabahu. Nini kinatokea? Kama tulivyosema tulipokuwa tunazungumzia Mwanzo.

Wahusika wawili wa agano, unamgawanya mnyama wa kafara katikati. Wanyama wanachukia sherehe za agano. Na unaweka nusu zinazotoka damu chini.

Na pande mbili za agano zinaingia kati ya mikono iliyounganishwa na kusema, Mungu anifanyie hivyo nikivunja agano letu. Mungu anifuata kwa kutumia kisu cha kusaga

nyama nikivunja agano hili. Kama nilivyosema, napenda kufanya hivyo katika sherehe za ndoa.

Ninapenda kumtazama bwana harusi akigeuka mweupe. Nilisema nini? Nusu ya damu kwenye madhabahu. Mungu na ampige Mungu afe ikiwa Mungu atavunja agano hili.

Na kisha anaisoma. Mikataba mingi ya kisiasa inadai kwamba agano hilo lisomwe, liandikwe, na kisha lisomewe kwa watu. Kwa hivyo, hili ndilo jambo halisi hapa.

Hii ilikuwa ya awali. Hii ndiyo mpango halisi. Utafanya hivi? Ndiyo, Musa, tulisema tutafanya hivyo.

Sawa, uko tayari? Uko tayari. Sawa. Nashangaa kama nywele zilizokuwa nyuma ya shingo zao zilisimama kidogo huku damu hiyo ikitiririka usoni mwao.

Nilikubali nini tu? Musa akasema, Tazama damu ya agano. Na usiku ule katika chumba cha juu, Yesu alisema, hii ni damu yangu ya agano. Moja ya injili inasema agano jipya, lakini injili zingine zinamnukuu Musa tu.

Kilichotokea ni kwamba una agano la kale, ambalo limevunjwa. Kuanzia wakati wa ndama wa dhahabu, ikiwa Mungu ni mwadilifu, lazima awaue watu hawa. Waliapa kwa damu kwamba hawatalivunja agano hili.

Imevunjwa. Kuanzia wakati huo na kuendelea, agano linasimama kama laana kwa watu. Yesu, Yesu anakuwa kwa upande mmoja, dhabihu inayokidhi agano la kale.

Na wakati huo huo, anakuwa mnyama wa kafara ambaye sehemu zake wewe na mimi tunapitisha pamoja na Mungu kwenye agano jipya. Anatimiza agano la kale na, wakati huo huo, anathibitisha agano jipya. Tazama damu ya agano.

Upatanisho ili kukidhi hukumu ya haki inayosemwa dhidi yetu. Kwa hivyo, katika wakati huu, wanaingia katika agano hili jipya au agano hili. Sasa, jambo moja zaidi kabla sijakuacha uende.

Je, walikuwa wakidanganya waliposema tutashika agano hili? Je, walikuwa wamevuka vidole vyao na vidole vyao? Walikuwa wazito. Walikuwa wazito. Walitarajia kushika agano hili.

Na unajua, kwa nini isiwe hivyo? Hakuna cha ajabu hapa. Mungu hasemi, kama utakuwa katika agano nami, lazima uruke futi 50 moja kwa moja juu na ukae hapo kwa dakika tano. Hakuna ukatili hapa.

Kama utakuwa katika agano nami, lazima ule watoto wako. Hakuna kitu cha uharibifu hapa. Kama utakuwa katika agano nami, lazima ule udongo mara tatu kwa siku.

Hapana, haya yote ni mambo, ambayo baadhi yake walikuwa wanayafahamu. Na chochote ambacho hawakuwa wanakifahamu, ni kweli. Ina maana ya kila aina.

Kwa nini tusifanye hivyo? Na sambamba ninayofikiria ni hii. Mtu huja kwenye madhabahu kumkubali Kristo kama Mwokozi wake. Na katika lugha ya zamani ya zamani, wanaomba kwa ukamilifu.

Nao wanainuka wakiwa na ujasiri kwamba Mungu amewaokoa. Macho yao yanang'aa. Nami nawaambia, je, mtamtumikia Yesu? Nao wanasema, sawa, bila shaka.

Kwa nini nisifanye hivyo? Yeye ni Mwokozi wangu. Sitawaambia, mnachojua ni kidogo. Lakini hawajui.

Hawajui kwamba kuna mwamba hapa unaosema, oh, nataka baraka za Mungu. Nataka dhambi zangu zisamehewe, na nataka kwenda mbinguni. Lakini pia nataka njia yangu.

Hawajui hilo. Na hivyo ndivyo ilivyokuwa kwa watu hawa. Hawakujua.

Na hilo ndilo kusudi la tatu la agano. Na kwa hili, nitawaachilia. Kusudi la kwanza la agano ni kufundisha tabia ya Mungu.

Nao hujifunza kwa kutenda, kama nilivyosema mara kadhaa hapo awali. Mungu yukoje? Mungu anawajali watu wengine. Kufundisha tabia muhimu ndani yetu ili aishi ndani yetu.

Lakini kuna kusudi la tatu. Kufundisha kwamba kuna kitu kibaya sana katika roho ya mwanadamu. Na sasa, moyo na roho ya mwanadamu.

Kama tulivyozungumzia hapo awali, moyo katika Agano la Kale si kitovu cha mapenzi. Ni kitovu cha kila kitu. Ni kitovu cha utu.

Na Biblia inasema ni uovu tu kila wakati. Mwanzo 6-5. Wanapojaribu kuishi maisha ya Mungu, wanagundua kuna kitu kibaya.

Hatutaki kuishi maisha ya Mungu. Tunataka baraka za Mungu. Lakini hatutaki kuishi maisha yake.

Mungu anasema nilitumaini ungegundua hilo mapema au baadaye kwa sababu nina suluhisho lake, baadaye.

Njiani. Sawa. Asante.

Mwongozo wa kujifunza kwa wiki ijayo upo. Asante kwa Ben. Na tutaendelea.

Naomba nikuulize. Nimepanga mkutano siku ya Ukumbusho Jumatatu. Mpenzi wangu ananiambia kwamba labda hungenda kufanya hivyo.

Acha nikuombe ufikirie kuhusu hilo na kulizungumzia. Na tutafanya uamuzi wiki ijayo kama tutaendelea na hilo au la.

Huyu ni Dkt. John Oswalt katika mafundisho yake kuhusu kitabu cha Kutoka. Hiki ni kipindi cha 12, Kutoka 23-24.